

Рецензия

от д-р Пламен Радев, професор в ПУ „Паисий Хилендарски” на дисертационния труд на Георги Милков Димитров за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление: 1.2. Педагогика, докторска програма по „Социална педагогика”.

Тема на дисертацията: „Партньорство между институциите при социална защита от домашно насилие”

Научен ръководител: проф. д-р Нели Бояджиева, СУ “Св. Климент Охридски”

1. Общо представяне на процедурата, докторанта и материалите за рецензиране.

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” № РД 38-308/27.06.2019 г. съм определен за член на научното жури за изпълнение на процедурата по защитата на дисертационния труд на Георги Милков Димитров.

Георги Милков Димитров е докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Социална педагогика и социално дело” във Факултета по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски”. Завършил е ОКС „магистър”, спец. Български език и литература в РУ „Ангел Кънчев” и магистър по спец. Социална педагогика. От 1986 г. е работил като учител и възпитател, регионален инспектор по социално подпомагане за област Разград, мениджър, консултант и обучител. Представеният комплект материали на хартиен носител е според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилник за приложение на закона за развитие на академичния състав и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ “Св. Климент Охридски” и включва всички необходими документи.

2. Рамка и структура на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа 422 стр. до ползваните ресурси. Съдържанието включва увод, четири глави, изводи и препоръки, приложения, информационен ресурс, както следва: общо 371 източника, от които 315 източника на български език (от тях 158 онлайн източници), 37 източника са на английски език (от тях 4 онлайн източници), 5 източника са на руски език, 19 бележки. Основното съдържание включва 100 графики и 12 таблици, като в приложенията има съответно 25 графики и 4 таблици.

3. Актуалност на изследването и дисертационност на темата

Известно е, че социалната педагогика е с интегративен характер и обхваща елементи от основополагащи науки в областта на образованието, други социални науки социалните политики и пр.. От гледна точка на тази наука и съответната социална практика, изследването на всяка област от обширното и научно поле е добре дошла за създаване и допълване на теоретични обобщения и предписания за социалната практиката в посока на различни стратегии, техники и компетентности. От друга страна, темата на дисертацията отговаря на реален проблем в социалната работа и нейната интеграция на различни нива.

4. Анализ на съдържанието на дисертацията

В увода са изложени мотивацията за избора на темата, постановката на изследването, обекта и предмета на изследването, хипотезата на дисертационното изследване, методиката и организацията неговото провеждане, извадката на изследването. Имам някои въпроси по тяхното дефиниране, които ще представя по-долу.

В първа глава „Същност и особености на феномена домашно насилие” усилията на докторанта са насочени към обяснение на различните видове категории, използвани в текста на изследването. Те са изложени в 3 параграфа, като акцентът е поставен върху измеренията на домашното насилие в европейски и българско контекст, анализ на средства, процеси, инициативи и мултидисциплинарната работа по прилагане на ЗЗДН в гражданския сектор (НПО).

Във втора глава „Анализ на нормативната уредба за защита от домашното насилие и роля на компетентните институции” се навлиза в същността на международни документи и практики за превенция на домашното насилие, правната регламентация за защита от домашното насилие в България, ролята на компетентните институции при осъществяване на превенция и защита от домашно насилие, анализ на проблеми и трудности при прилагане на ЗЗДН в България. Главата съдържа 5 параграфа и съответните подпараграфи.

В трета глава „Моделиране на механизъм за защита от домашно насилие” е предоставена информация за изследванията върху координацията на политиките за превенция на домашното насилие, разработването на местен механизъм за защита от домашното насилие, създаването на местен механизъм за защита от домашното насилие, опит от създаването на такъв механизъм на местно ниво. Главата съдържа 5 параграфа и съответните подпараграфи.

В четвърта глава „Емпирично изследване на резултатите от прилагане на местен механизъм за защита от домашно насилие” са показани постановката на емпиричното изследване, анализ на резултатите на прилагане на местния механизъм за защита от домашно насилие в Разград. Главата съдържа 3 параграфа. Всяка глава завършва с обобщени изводи за представената информация в нея.

В *заключението* са включени есенциалните характеристики на местният механизъм за приложение на ЗЗДН в област Разград. Той е иновативна форма на социално партньорство в България, която не е нормативно закрепена, но има характеристики на между институционален механизъм за сътрудничество. По своята същност този местен механизъм е регионално споразумение, сключено между компетентни органи за решаване на специфичен социален проблем (домашно насилие) на определена територия (област Разград) и има белези на консултативен съвет. Приложена е оценка на прилагане на Местния механизъм за партньорство по ЗЗДН в контекста на етапите на развитие, показани са предизвикателствата пред него за бъдеща работа по превенция на домашното насилие, свързани с укрепване на между институционалните връзки, разширяване на участниците в местния механизъм, активизиране на образователните институции и системно прилагане на програмите за работа с извършители на домашно насилие.

Посочени са 13 *извода*, свързани с резултатите от изследването. Докторантът аргументира доказването на хипотезата с изпълнение на показателите за проследяване на резултатите по етапи и отчитам че има напредък във всеки един от 6-те показателя.

Препоръките за подобряване на съвместната работа по превенция на домашното насилие в област Разград са групирани в няколко основни полета: засилена обучителна дейност; активно включване на образователната общност; подобряване на сътрудничество между институциите; организиране на съвместни срещи; повишена информираност за домашното насилие, гласност и чувствителност; създаване на

кризисен център за жертви на домашно насилие; по-голяма информираност относно прилагането на местния механизъм; подкрепа за пострадалите от домашно насилие; специфични препоръки. Обхватът на партньорство и въвличане на други институции, структури и организации в Местния механизъм за сътрудничество по ЗЗДН в област Разград, е необходимо е да се разширява. Най-висока експертна подкрепа събират включване на образователната и здравната сфери. Местните власти също са предпочитан партньор, наред с психолозите и съдилищата, както социални центрове и религиозни общности.

Докторантът посочва 4 научно приложни приноса, които за целите на рецензията могат да се разграничат по начина, даден по долу.

5. Теоретични приноси в дисертационното изследване

Смятам, че в теоретичната част на дисертацията са открити следните постижения на докторанта:

- открояване на точно дефиниран категориален апарат;
- въвеждат се и се тълкуват нови, актуални и съвременни категории.;
- налице е не само прогресия от общо към частно, а от там към конкретно, но и тълкуване на общото от разностранни позиции, за да не се стига до едностранна деформация на конкретиката;
- навлизане в детайли на описваните и обяснявани дейности и процеси;
- фокусиране върху конкретна технология за създаване на местен механизъм за партньорство
- предложено е аргументирано решението за такъв механизъм, който би могъл да се използва и в други области на Република България.
-

6. Практико-приложни приноси в дисертационното изследване:

- проведеното емпирично изследване е представително с възможности за генериране на по-цялостни обобщения;
- основната хипотеза е доказана убедително;
- изведен е модел за местния механизъм за партньорство между институциите при социална защита от домашно насилие;
- вижда се, че чувствителността към домашното насилие е пътят за изграждането на една силна и адаптивна организация и партньорство, а успехът идва чрез решаването на редица задачи, както и с използването на чертите на новата парадигма за решаване проблемите на домашното насилие – синергетика, сътрудничество, признаване на важността на всички институции и обхващането на възможно най-големия кръг от тях.
- Наличие на изводи и препоръки, които могат да бъдат използвани, както при изработването на управленски стратегии, така и при стратегическото планиране.

7. Бележки и препоръки

А/. Би било необходимо да се посочи дискусията по някои от обсъжданите въпроси и проява на лични аргументирани съждения.

Б/ Някои от позициите в дизайна на емпиричното изследване сочат отново хипотеза, формулирана малко по-различно от тази в увода и теза, която вече я има в увода.

Формулирането на теза по начало не е необходимо в такъв род изследвания, но за докторанта тя е: „Да се покаже, че различните гледни точки, възможностите за партньорство, трудности, постижения и дефицити в прилагане на ЗЗДН, са ценен принос за задълбочаване на сътрудничеството, в рамките на Местния механизъм за прилагане на ЗЗДН в област Разград”. Тук тезата е посочена като цел и това е логически производно за него, защото в увода няма основна цел и задачи на дисертационното изследване. Все пак, тезата е основно положение, което може да се развие, обоснове или докаже като авторска постановка /позиция/ в едно изследване, т.е. това което авторът казва, обосновава /аргументира/ или иска да докаже. Тезата в най-голяма степен предопределя темата и целта на изследването. Заедно с тезата се разглежда и антитезата. Те могат взаимно да се изключват или да бъдат взаимно допълващи се, т.е. да се подчиняват на принципа на допълнителността.

В/ Необходимо е било (от моя гледна точка) да се изведат стратегическите подходи (целева ориентация, процедурно развитие, рационално планиране, процес на промяна, логически инкрементализъм (логика на постепенното нарастване) и от там стратегиите за партньорство изобщо – вертикална, хоризонтална, на поддържане на статуквото, на интервенции и т.н.

Г/ Изпълнението, мониторинга и оценката на крос-функционалните решения за партньорството дават възможност на партньорството да постигне целите си за определен период от време.

8. Въпроси

Към докторанта имам следните въпроси:

А. Защо се започва с въпроса за конфликтите, а не се посочва тяхно дефиниране и релацията с насилието и в частност с домашното насилие?

Б. Защо се засяга въпроса за насилието, а не се посочват разликите от тормоза?

В. Защо авторът приема за основна характеристика на домашното насилие психологическата, а по-надолу споменава и други?

Г. Защо за източник по насилието се ползва единствено Златанова, В. от 2004 и от 2005 г., при условие, че още тогава и сега има много по-актуални схващания?. Домашното насилие е вече обикновено дефинирано широко, за да включва „всички актове на физическо, сексуално, психологическо или икономическо насилие,(Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (CETS No. 210)". Council of Europe. Archived from the original on 6 September 2013. Retrieved 8 September 2013), които могат да бъдат извършени от член на семейството или интимен партньор (Establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA". Directive No. 2012/29/EU of 25 October 2012. EUR-Lex. Retrieved 7 December 2015). Терминът интимно партньорско насилие често се използва за синоним на домашно насилие или домашна злоупотреба (Wallace, Harvey (2005), "Characteristics of family violence", in Wallace, Harvey (ed.), Family violence: legal, medical, and social perspectives, Boston, Massachusetts: Pearson), но конкретно се отнася до насилие, възникнало в рамките на двойка (т.е. брак, съвместно съжителство или несъжителстващи интимни партньори), (Krug, Etienne G.; Dahlberg, Linda L.; Mercy, James A.; Zwi, Anthony B.; Lozano, Rafael (2002). World report on violence and health (PDF). Geneva, Switzerland: World Health Organization. Archived from the original (PDF) on 1 May 2015). Към тях Световната здравна организация (СЗО) добавя контролиращо поведение като форма на злоупотреба (WHO. Understanding and addressing intimate

partner violence (PDF). Geneva, Switzerland: World Health Organization. WHO/RHR/12.36. Archived from the original (PDF) on 7 March 2016).

9. Обобщение

Научната разработка на автора е със следните характеристики:

- специфична новост, актуалност, важност, значимост за съответната област, относителна пълнота и непротиворечивост;
- налице е определена цялостна концепция;
- използваните език и средства са адекватни за постигане на целите на дисертацията;
- спазен е балансът между теоретична и емпирична части;
- решена е задача и се набелязва подход за решаване на проблем със съществено значение за превенция и преодоляване на домашното насилие.
- предложените решения са относително нови и имат евристична стойност;
- тези решения са аргументирани научно и емпирично;
- има препоръки за използване на научните изводи и сведения;
- налице е възможност за практическо приложение на получените научните обобщения и предложените технологии;
- дисертацията е написана еднолично и не е констатирано плагиатство.

10. Автореферат

Авторефератът отговаря на условно приетите изисквания за такъв вид кратко изложение на съдържанието на дисертацията, резултатите от нея, публикациите и приносните моменти. Публикациите са представителни за исканата образователна и научна степен. Приносите отговарят на реалните постижения. Тяхната локация обаче не е в текста на дисертацията, а в автореферата.

10. Заключение

Смятам, че кандидатът отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ “Св. Климент Охридски”. След изтъкването на тези и горните аргументи, както и цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна научната степен “доктор” на Георги Милков Димитров , за което давам и своя увърдителен вот.

12. 08. 2019 г.

Рецензент:

/проф. дпн Пламен Радев Иванов/

